

19. maí 2010

SI-63387

Nefndasvið Alþingis
nefndasvid@althingi.is
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um heimild fjármálafyrirtækis til að veita veðréttindi í tengslum við uppgjör vegna ráðstöfunar Fjármálaeftirlitsins á eignum og skuldum vegna sérstakra aðstæðna á fjármálamarkaði, 517. mál.

Með tölvupósti dags. 28. apríl 2010, óskaði viðskiptanefnd Alþingis eftir umsögn Seðlabanka Íslands um ofangreint frumvarp.

Í athugasemdum við frumvarpið kemur m.a. fram að í því sé lagt til að sett verði í sérstök lög ákvæði sem heimili fjármálafyrirtækjum að veita veð í eignum sínum, þar á meðal kröfuréttindum og undirliggjandi veðréttindum sem tengjast þeim, í tengslum við uppgjör vegna ráðstöfunar Fjármálaeftirlitsins á eignum og skuldum fjármálafyrirtækis á grundvelli neyðarlaganna og að bæta frekari eignum í hið veðsetta safn til að viðhalda fullnægjandi veðhlutfalli, og skipta út einstökum eignum, samkvæmt samkomulagi við veðhafa. Þá segir einnig m.a. að breytingin muni, ef frumvarpið hlýtur afgreiðslu, gera viðkomandi fjármálafyrirtækjum það mögulegt að veita gagnaðilum sínum, á grundvelli gildandi laga, fullnægjandi veðtryggingu í samræmi við ákvæði samninganna á milli gömlu bankanna, nýju bankanna og fjármálaráðuneytis frá desember 2009.

Samkvæmt 1. gr. frumvarpsins falla undir gildissvið þess veðsamningar gerðir í tengslum við uppgjör vegna ráðstöfunar Fjármálaeftirlitsins á eignum og skuldum fjármálafyrirtækis á grundvelli neyðarlaganna. Frumvarpið miðar þannig að því að auðvelda uppgjör fjármálafyrirtækja sem Fjármálaeftirlitið greip inn í á grundvelli neyðarlaganna. Ekki verður séð að frumvarpið feli í sér nýjar heimildar fjármálafyrirtækja til veðsetningar eigna sinna heldur er tilgangurinn að auðvelda fullnægjandi veðsetningu í samræmi við ákvæði uppgjörssamninga og að tryggja réttarvernd veðsetningarinnar með því að víkja til hliðar ákvæðum 46. og 45. gr. laga um samningsveð nr. 75/1997 og tryggja veðsetninguna gegn ákvæðum 137. gr. laga um gjaldþrotaskipti nr. 21/1991 um riftun. Samkvæmt lokamálsgrein 2. gr. frumvarpsins er 43. gr. laga um samningsveð um áritun viðskiptabréfa þó ekki vikið til hliðar. Frumvarpið tekur ekki á því hvort 16. gr. laga nr. 131/1997 um rafræna

eignarskráningu verðbréfa sé vikið til hliðar og verður því að álykta að hún gildi varðandi réttindi að rafbréfum, en veðréttindi yfir þeim verður að skrá í verðbréfamiðstöð ef þau eiga að njóta réttarverndar gagnvart grandlausum þriðja aðila.

Eins og áður segir miðar gildissvið frumvarpsins við veðsamninga sem gerðir eru tilteknum tilgangi, þ.e. „... í tengslum við uppgjör Fjármálaeftirlitsins á eignum og skuldum fjármálafyrirtækis ...“. Ekki er alveg ljóst hvernig túlka skuli orðalag 1. ml. 1. gr., þ.e. hversu langt orðalagið „í tengslum við“ nær. Spurning vaknar hvort frumvarpið taki til t.d. samninga þar sem „gamli“ bankinn framselur þegar veðsett eignasafn sitt (safn veðskuldabréfa/lánasamninga) til „nýja“ bankans og „nýji“ bankinn greiðir fyrir safnið með því að greiða kröfu veðhafans – en greiðslan er felst í því að veðhafinn lánar „nýja“ bankanum og eignasafnið stendur áfram til tryggingar, en nú til tryggingar kröfu veðhafans á „nýja“ bankann. Sé niðurstaðan sú að gildissviðið nái ekki yfir samning af þessu tagi þá gilda að fullu ákvæði laga um samningsveð og ákvæði 137. gr. gjaldþrotaskiptalaga, eins og í öðrum samningum sem ekki tengjast uppgjóri vegna ráðstöfunar Fjármálaeftirlitsins á eignum og skuldum fjármálafyrirtækis.

Fulltrúi Seðlabankans mætti á fund viðskiptanefndar hinn 19. maí en fyrir fundinn hafði bankanum borist spurning um „hvort talin sé nauðsyn á því að gera almenna lagabreytingu sama efnis, þ.e. sambærilegar reglur sem taki ekki bara til „neyðarlagafyrirtækja““. Í þessu sambandi vill Seðlabankinn vekja athygli á því að í skýrslu Rannsóknarnefndar Alþingis er gagnrýnt að Seðlabankinn hafi ekki freistað þess í aðdraganda hrunsins að taka önnur veð en óvarin skuldbréf bankanna, þrátt fyrir að bankarnir hafi haft aðrar eignir eins og lánabækur sínar, til þess að leggja að veði. Rannsóknarnefndin telur það ekki málefnalega ástæðu að Seðlabankinn leitaði ekki eftir haldbetri veðum vegna þess að það hafi verið vandkvæðum bundið fyrir bankann að taka við „fýsiskum“ skuldbréfum. Seðlabankinn tók að veði í október 2008 og síðar það haust „fýsiskar“ eignir af þessu tagi, bæði skuldabréf og lánasamninga, en framkvæmd veðsetninganna reyndist töluverðum vandkvæðum bundin, m.a. vegna ákvæða 46. gr. laga um samningsveð. Eins og reglur Seðlabankans um viðskipti fjármálafyrirtækja við bankann hljóða nú, eru eignir af þessu tagi ekki hæfar til trygginga og reynir því ekki á slíkar veðsetningar. Engu að síður telur Seðlabankinn að það hagræði sem frumvarpið veitir, eigi einnig að standa Seðlabankanum til boða í ljósi hlutverks hans sem lánveitanda til þrautavara og þess að reglur um viðskipti fjármálafyrirtækja við Seðlabankann geta tekið breytingum eftir aðstæðum sem ríkja á fjármálamarkaði hverju sinni.

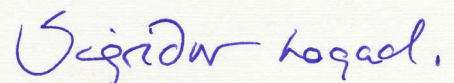
Þá spurði viðskiptanefnd hvort frumvarpið „*rýri eða takmarki forgang tryggingasj. innstæðueigenda*“. Eins og áður segir veitir frumvarpið fjármálafyrirtækjum í raun enga nýja heimild til veðsetningar heldur auðveldar einungis veðsetningu í þeim tilvikum þegar um uppgjör er að ræða á grundvelli neyðarlaganna. Fjármálafyrirtæki geta þar af leiðandi veðsett eitur sínar eins og áður í öðrum tilvikum en vegna fyrrnefnds uppgjors. Veðkröfur eru réttærri í kröfuröð en forgangskrafa Tryggingarsjóðs innstæðueigenda og fjárfesta og þar af leiðandi er ljóst að eftir því sem fjármálafyrirtæki veðsetur meira af eitur sínum kann möguleiki sjóðsins til endurheimtu úr þrotabúi að rýrna. Í þessu sambandi má benda á 10. gr. frumvarps til laga um innstæðutryggingar og tryggingakerfi fyrir fjárfesta (þskj. 291 – 255. mál) en þar er gert ráð fyrir því að viðbótariðgjald sem greitt er umfram fast iðgjald hækki eftir því sem innlánsstofnun veðsetur meira af eitur sínum. Þá er rétt að hafa í huga að í frumvarpi um innstæðutryggingar er sett þak á tryggðar innstæður, þ.e. heildarfjárhæð tryggðar innstæðu hvers einstaks innstæðueiganda í fjármálafyrirtæki getur ekki orðið hærri fjárhæð en sem nemur jafnvirði 50.000 evra.

Viðskiptanefnd spurði um mat á áhrifum frumvarpsins á útgáfu skuldabréfa fjármálafyrirtækis. Vandséð er að lesa út úr efnahagsreikningi fjármálafyrirtækis hversu mikið það hefur veðsett eignir sínar. Sé um útgáfu markaðsverðbréfa að ræða er stöðu viðkomandi fjármálafyrirtækis lýst í útboðslýsingu en eftir það verða fjárfestar að treysta á mat matsfyrirtækja á viðkomandi fjármálafyrirtæki. Í sambankalánum er hins vegar algengt að lánveitandi treysti stöðu sína með „*negative pledge*“ ákvæðum. Vissulega minnka líkur á greiðslu almennra krafna úr þrotabúi eftir því sem hlutfall veðtryggðra krafna eykst og kann aukin veðsetning að hafa áhrif á fjárfesta og lánveitendur fjármálafyrirtækja.

Virðingarfyllst
SEÐLABANKI ÍSLANDS

Arnór Sighvatsson,
aðstoðarseðlabankastjóri

Sigríður Logadóttir
aðallögfræðingur